

АНТРОПОЛОГІЯ ТА БІОАРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ АНТРОПО- ЛОГІЧНОМУ ФОРУМІ У М. БАЗЕЛЬ, ШВЕЙЦАРІЯ, 11—12 ЛИСТОПАДА 2022 Р.

У Природничому музеї міста Базель та Базельському університеті 11—12 листопада 2022 р. відбулась міжнародна антропологічна конференція і практичний семінар, організовані Швейцарською асоціацією антропологів. Насичена програма засідань відзначалася великим тематичним розмаїттям і включала презентації досвідчених та молодих дослідників зі Швейцарії, Німеччини, України, Італії, Ліхтенштейну та США. У доповідях розглянуто питання етики зберігання, вивчення й демонстрації антропологічних колекцій, результати експериментальних тафономічних досліджень, методи віртуальної антропології цифрової доби, мультиізотопних досліджень мобільності та міграцій давніх популяцій, палеопатології як індикатора соціального статусу в ранньомодерному суспільстві, а також археогенетичні свідчення пандемій у середньовічній Європі та багато інших актуальних аспектів антропологічних досліджень.

На пленарному засіданні було заслухано доповідь «Implications for ONE Paleopathology» професорки Університету штату Арізона (США) Джейн Байкстра, всесвітньо відомого фахівця у галузі палеопатології. Вона запропонувала комплексну концепцію вивчення

здоров'я давніх суспільств шляхом інтеграції археозоологічних та антропологічних даних, оскільки багато хвороб у минулому передавались від свійських і диких тварин до людини, і навпаки, хоча прояви хвороб на кістках не були однаковими у людей і тварин.

Значний інтерес учасників форуму викликала й друга доповідь Джейн Байкстра «Structural and Physical Violence at the Birth of Democracy: A Bioarchaeological Perspective». У ній йшлося про насильство в суспільстві до народження демократії за матеріалами могильника Фалерон у Греції. А після засідання американська дослідниця продемонструвала свій жовто-блакитний браслет, який вона носить на знак солідарності з українським народом.

Україна на форумі була представлена доповіддю «Anthropological Study of the Ancient Populations in Ukraine: Main Directions and Approaches» завідувачки відділу біоархеології Інституту археології НАН України І. Д. Потехіної, яка ознайомила колег з актуальними напрямками, підходами й науковими здобутками київських антропологів та біоархеологів, а також представила результати своїх нових досліджень. Презентація здобула схвалення слухачів, під час обговорення звучали слова підтримки Україні й стурбованість зарубіжних колег загро-

зою, яку російська агресія становить для історичної спадщини і, зокрема, для унікальних антропологічних колекцій та установ, які займаються їх збереженням і вивченням.

Дуже пізнавальним як для молодих, так і для досвідчених дослідників був практичний семінар, який провели др. Гергард Готц і др. Томас Боні. Під час семінару учасники мали змогу розглянути унікальні випадки скелетних па-

тологій з остеологічної колекції Галлера, яка зберігається в Природничому музеї Базеля.

У заключній доповіді Президент Швейцарської асоціації антропологів др. Сандра Льош оголосила про приєднання асоціації до Заяви Швейцарської Академії Наук про солідарність з українськими вченими. Зарубіжні учасники конференції одноставно підтримали заяву швейцарських колег.

І. Д. Потехіна

ДО 75-РІЧЧЯ КОСТЯНТИНА МИКОЛАЙОВИЧА ГУПАЛА (1947—2010)

---

8 грудня цього року виповнюється 75 років від дня народження Костянтина Миколайовича Гупала, археолога, музеєзнавця, суспільного діяча, лауреата Державної премії УРСР у галузі науки і техніки (1983).

Костянтин Миколайович народився в Ужгороді; юність майбутнього дослідника пройшла в Корсуні-Шевченківському. Ще школярем він долучився до археологічних розкопок. Навчався на історичному факультеті Дніпропетровського й Київського університетів. Після закінчення університету (1970) потрапив до складу новоствореної Київської експедиції Інституту археології НАН України, очолив Подільській загін. З ім'ям К. М. Гупала пов'язані яскраві відкриття на київському Подолі. Розкопки 1970-х рр. дали над-

звичайно багатий та інформативний новий матеріал, що змінив наші уявлення про забудову давнього Києва, поклав початок планомірних і систематичних розкопок Подолу. Тогочасні газети називали ті розкопки «Київські Помпеї». Розкопки церкви Успіння Богородиці Пирогощі, здійснені Подільським загоном Київської експедиції на чолі з К. М. Гупалом у 1976—1980-х рр., стали вагомим підґрунтям для реконструкції й відбудови однієї з найвизначніших монументальних київських пам'яток XII—XVII ст. Археологам старшого покоління добре відомий старий зелений вагончик, що стояв на Контрактовій площі, прилаштований під базу Подільського загону. Вагончик добре запам'ятався не тільки багатьом поколінням українських архео-